

No és, només hi ha

Notes sobre el discurs de Sant
Jordi de Pol Guasch.

Ara que ja han passat unes setmanes i que sembla que el renou ja no eixorda amb l'impuls del moment (o amb la mala llet immediata), me'n torno al discurs que Pol Guasch va pronunciar a l'acte institucional de l'Ajuntament de Barcelona el dia de Sant Jordi. Així començava: "M'han convidat en representació dels escriptors i les escriptores. Evidentment, no ho faré".

I per si el posicionament no quedava prou clar, a continuació va afegir que "quan diem tothom no pensem en qui queda fora. Dir tothom evoca harmonia i connexió com una cosa que és arreu, però que en realitat és enlloc". I això, aquest gest, el d'apartar-se d'entrada de l'ens sense cara a què apunta *tothom*, no és només una maniobra per recordar a l'auditori que l'estava escoltant que els llocs que ocupaven eren llocs privilegiats, triats i, per tant, excloents. Rebutjar *tothom* també significa assumir la fragilitat radical de la primera persona del singular —l'única, segurament, capaç d'interpel·lar la segona i capaç, així, d'entrar en *relació* amb la manera de Buber, per a qui l'atribut primordial del subjecte és aquell que remet a la *relació*—, en la mesura que entre un home i un altre existeix un lligam que implica que, per pensar-ne un, cal pensar, alhora, l'altre: el principi que estableix és dialògic i el proïsme és l'única possibilitat humana d'accés a un mateix. I què és la literatura sinó una manera particular de relacionar-se amb els altres?

Pocs dies després de la Diada, vaig rebre un article de Miquel Bonet, que aparentment pretenia analitzar la recepció esclatant que havia tingut el discurs i que amollava sentències tan grotesques i tosqueres com que Guasch havia fet perdre els papers a tota la xavalada d'ERC. Però el d'en Bonet és un article que el que fa veritablement és parlar d'ell mateix (des de la mida del seu penis a la duresa dels pèl·ls de la seva barba, des de la seva experiència no-binària a la seva formació que,

BLANCA
LLUM

a diferència de la que atribueix a Guasch, no hauria estat cap refregit de coses escoltades a classe ni cap amalgama de frases rampinyades per aquí, per allà). L'article s'intitula "El queer que ens roba les nòvies" i l'engranatge psicoanalític s'activa tot sol.

Més tard vaig anar a parar a un article de Jordi Galves, que, com el d'en Bonet, trobava que l'únic valor del discurs era que havia gosat dir que feia vuit anys que el pregó es feia en castellà i que ho havia dit al davant de Colau, que, segons Galves, s'hauria hagut d'empassar la veritat amb una mena de resignació estoica que, paradoxalment, l'hauria convertit en una campanya de la tolerància hipòcrita.

No deixa de ser curiós que els dos articles comencin amb una ensabonada nacional al discurs per, immediatament, presentar el seu autor com una espècie de Joana d'Arc *pijacatalana*, com un nen bonic que enamora a tothom i a qui s'haurien estès totes les catifes institucionals i del poder més abjecte. No tinc ni idea de si es tracta d'enveja, de ràbia, d'atracció mal païda o una mica de tot. El que sí que tinc clar és que quan s'obre la veta de la denigració pel broc gros, es cau fàcilment

en l'error. A les paraules que Galves utilitza per descriure Guasch, ço és, "els fills de papà volen passar de viure dels pares a viure del papà Estat", caldria acarar-hi, no l'opinió salvadora dels amics ni la defensa pròpia del mateix escriptor, sinó un poema. Perquè es tracta d'això i d'això va el discurs: de literatura i de pèrdua, de política i d'art, de conflicte i d'amor. El poema fa així: "Van separar-me de tu, just quan volia / desunir-me del poc espai que existia, / entre tu i jo, per existir (...) Com rebuscat l'últim / retorn cap a la unitat que mai no va existir: / directament vers tu, pare, cap a tots els llocs / on vas faltar-me, sense mans". És un poema de *La part del foc* (Viena, 2021), de Guasch, i un poema que invalida "els fills de papà" que, al seu torn, pretenia invalidar la totalitat del discurs.

Però el que encara és més curiós és que Bonet no digui ni una sola paraula del contingut del discurs (la mandra és un símptoma) i que Galves ho faci amb l'actitud de qui es dirigeix a la criatura que no sap res de la vida. Diria que és prou evident que som davant de dues reflexions que, tot i la contundència, no hauríem de convertir en aforisme o en sentència definitiva. S'entén perfectament que, quan Guasch explica que a la literatura no es negocia amb el racisme, el que ha fet és una elisió de caràcter ètic: a la literatura, em penso que pensa, *no s'hauria de negociar* amb el racisme (no parla de parlar, sinó de negociar, ço és, de tractar un afer per resoldre'l favorablement). Com també s'entén què vol dir Galves quan diu que la literatura és pur racisme: vol dir, simplement, que hi ha literatura racista i que no tota la literatura sap escapar-se de la nafra del pensament totalitari. Ara bé, si Galves és capaç d'invocar els contraris i d'assumir la dualitat, el que no entenc és que no hagi esquivat el perill ontològic del verb *ser*. La literatura no és racisme. A la literatura, si de cas, a vegades *hi ha* racisme.

Poeta